

Grażyna Kompel

"Krytyka teatralna XX wieku"

Biuletyn Polonistyczny 23/4 (78), 54-56

1980

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„KRYTYKA TEATRALNA XX WIEKU”

Sprawozdanie z konferencji naukowej

W dniach od 22 do 24 listopada 1979 r. odbywała się w Ustroniu-Jaszowcu konferencja naukowa nt. "Krytyka teatralna XX wieku", zorganizowana przez Zakład Wiedzy o Teatrze Instytutu Literatury i Kultury Polskiej Uniwersytetu Śląskiego.

Konferencja zgromadziła 30 uczestników, reprezentujących różne ośrodki uniwersyteckie, a także Państwową Wyższą Szkołę Teatralną w Warszawie oraz Instytut Sztuki PAN. W obradach wziął udział prezes Klubu Krytyki Teatralnej Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich, Roman Szydłowski; przysłuchiwali się im - studenci polonistyki i kulturoznawstwa uniwersytetów w Łodzi i Katowicach.

Otwarcia obrad dokonała inspiratorka spotkania, E. U d a l s k a, kierownik Zakładu Wiedzy o Teatrze Uniwersytetu Śląskiego, zwracając uwagę, że w założeniu organizatorów obecna konferencja jest kontynuacją badań nad polską krytyką teatralną, podjętych przed dwoma laty na podobnym spotkaniu ("Krytyka teatralna. Problemy metodologiczne", Zakopane 1977).

Goście jaszowieckich obrad wysłuchali i przedyskutowali 16 referatów, ułożonych w trzy kręgi tematyczne. Pierwszy obejmował wypowiedzi na tematy ogólne. Referat wprowadzający wygłosił tu J. A d a m s k i (PWST w Warszawie), precyzując przedmiot i cele krytyki teatralnej. R. T a b o r s k i (UW) pokazał, w jaki sposób polska krytyka teatralna opisywała i oceniała sztukę inscenizacji w dwudziestoleciu międzywojennym. Aktorstwu w piśmiennictwie krytycznoteatralnym poświęcone były referaty: L. K u c h t ó w n y (IS PAN) - o recenzjach dotyczących sztuki aktorskiej Ireny Solskiej, oraz G. K o m p e l (UŚl.) - o

dokumentacji funkcji wypowiedzi opublikowanych tuż po śmierci Jacka Woszczerowicza. Krytyki nieprofesjonalnej dotyczył referat H. H a n n o w e j (Teatr Polski we Wrocławiu), która analizowała młodzieżowe wypowiedzi o przedstawieniach tego teatru. Swoistym punktem odniesienia do wspomnianych zagadnień była wypowiedź A. H e l m a n (UŚl.), zatytułowana "O strategiach krytyki filmowej".

Drugą najobszerniejszą grupę stanowiły referaty, których autorzy badali poetykę wypowiedzi recenzentów teatralnych. E. U d a l s k a (UŚl.) przyjrzała się zagadnieniu dramatu i aktora w tekstach krytycznych Jana Lorentowicza. D. R a t a j - c z a k (UAM) zajęła się analizą felietonów teatralnych Witolda Noskowskiego. E. R z e w u s k a (UMCS) zwróciła uwagę na ekspresjonizm w krytyce teatralnej Wilama Horzycy, zaś A. K r a j e w s k a (UAM) przedstawiła metody krytyczne czołowego felietonisty "Wiadomości Literackich", Antoniego Słonimskiego. Recenzje Tadeusza Boya-Żeleńskiego były przedmiotem referatu E. K a l e m b y - K a s p r z a k (UAM). J. M i - c h a l i k (UJ) podjął ponownie sprawę ustalenia autorstwa tekstów krytycznoteatralnych przypisywanych Tadeuszowi Pawlikowskiemu, a sygnowanych trzema gwiazdkami.

Ostatnia grupa wypowiedzi obejmowała referaty poświęcone refleksjom dramaturgów o teatrze oraz komentarzowi twórcy przedstawień. Tę drugą sprawę podjął K. P l e ś n a r o w i c z (UJ), traktując manifesty i wypowiedzi programowe Tadeusza Kantora jako przykład "krytyki idealnej". Uwagi o teatrze Stefana Żeromskiego zawarte w jego "Dziennikach" i listach stały się przedmiotem wypowiedzi A. W a r z e c h y (UŁ). Działalnością krytyczną autora "Niespodzianki", Karola Huberta Rostrowskiego, zajął się J. P o p i e i (UJ). Przeglądu wypowiedzi

wybranych autorów o teatrze - od Cervantesa do Różewicza - dokonał S. Ś w i o n t e k (UŁ) w referacie zatytułowanym "Dramaturg jako krytyk".

W dyskusji, obok zagadnień ściśle wiążących się z zaprezentowanymi referatami, poruszono także sprawy ogólniejsze, formułując kilka konkretnych wniosków. Stwierdzono mianowicie konieczność podjęcia systematycznych badań nad polską krytyką teatralną, które z czasem posłużą za podstawę do opracowania jej historii. Ze względu na rozległość problematyki i występujące dotychczas dotkliwe braki w literaturze teatrologicznej postulowano uwzględnienie owych badań w problemie węzłowym. Stwierdzono bezsprzeczną potrzebę podjęcia wysiłków zmierzających do przygotowania edycji wielotomowej antologii polskiej krytyki teatralnej. Zwrócono również uwagę, iż prace te powinny znaleźć powiązanie z międzynarodowymi, a przede wszystkim europejskimi, badaniami nad krytyką teatralną, zaś dogodnym terenem dla podjęcia wstępnych rozmów i ustaleń powinien stać się Międzynarodowy Instytut Teatralny (ITI). Uczestnicy jaszowieckiego spotkania podkreślili celowość organizowania stałych, systematycznych spotkań poświęconych tym zagadnieniom, w których winni uczestniczyć nie tylko naukowcy - badacze sztuki teatralnej, ale również profesjonalni krytycy.

Materiały konferencji - podobnie, jak stało się to w przypadku zakopiańskiej sesji, której owoc stanowi książka "Wokół teorii i historii krytyki" - ukążą się drukiem w oficynie Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego.

Mgr Grażyna Kompel